

KATARZYNA KAJDANEK

DOŚWIADCZENIE I RELACJOGENNOŚĆ WYDARZEŃ KULTURALNYCH

W TRAKCIE WEEKENDÓW SPECJALNYCH ESK WROCŁAW 2016

KATARZYNA KAJDANEK

Doktor hab. w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Jej obszar zainteresowania to socjologia miasta. Opublikowała m.in. takie artykuły jak: *Aktywność lokalna w przestrzeni publicznej a potencjał grup interesu*, *Aktywność obywatelska a zaspokajanie potrzeb w miejskim systemie konsumpcji w świetle budżetów partycypacyjnych: przykład Wrocławia*, *Rowery ruch miejski: konteksty powstania – konteksty działania*.

WSTĘP

Celem artykułu jest prezentacja fragmentu wyników ewaluacji Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016, które dotyczą tzw. weekendów specjalnych (tabela 1.). Przyjętą perspektywą analizy danych jest uczestnictwo w kulturze rozumiane w odnowiony sposób¹, to znaczy taki, którego istotnymi aspektami są wielozmysłowość² i walor relacyjności³. Takie ujęcie pozwala rzucić światło między innymi na emocje, zmysły i relacje społeczne jako elementy uczestniczenia w kulturze.

Każdy z 12 specjalnych weekendów stanowił ważny „punkt orientacyjny” dla publiczności i uczestników bardzo różnorodnego i trudnego do uchwycenia jako jednorodna całość programu ESK. Zostały one tak rozłożone, by odpowiedzieć na rosnące zainteresowanie kulturą mieszkańców i osób goszczących we Wrocławiu, podtrzymać ich zaciekawienie ofertą ESK, a jednocześnie zaprosić do uczestnictwa w różnych aktywnościach kulturalnych. Niektóre z nich zostały

1 R. Drozdowski, B. Fatyga, M. Filiciak, M. Krajewski, T. Szlendak, *Praktyki kulturalne Polaków*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2014, s. 12–13.

2 T. Szlendak, *Wielozmysłowa kultura iwentu. Skąd się wzięła, czym się objawia i jak w jej ramach ocenić dobra kultury?*, „Kultura Współczesna” 4/2010, s. 80–97.

3 M. Krajewski, *W kierunku relacyjnej koncepcji uczestnictwa w kulturze*, „Kultura i Społeczeństwo” 1(57)/2013, s. 29–67.

zaprojektowane celowo na tę okazję, inne były obecne w programie kulturalnym miasta od wielu lat.

Weekendy ESK można zaklasyfikować jako wydarzenia specjalne (*special events*), którym w literaturze przedmiotu nadaje się wyjątkowy status⁴. Do ich badania wykorzystano skalę doświadczenia wydarzeń⁵, składającą się z twierdzeń tworzących następujące podskale: przeżywania wydarzeń, refleksji, czynnego zaangażowania, poczucia nowości. Proponowane opracowanie jest przykładem ilościowego badania doświadczenia uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych⁶.

Tab. 1. Skrótowy opis wydarzeń specjalnych ESK Wrocław 2016

15–17.01.2016 **Przebudzenie – zimowa fiesta otwarcia obchodów Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016.**

Kulminacyjnym punktem weekendu było niedzielne popołudnie, kiedy w przestrzeni publicznej Wrocławia odbyło się spektakularne widowisko *Przebudzenie*. Ulicami miasta przeszły cztery pochody złożone z mieszkańców i performerów, które opowiedziały jego historię. Cztery Duchy miasta: Wielu Wyznań, Innowacji, Odbudowy i Powodzi wyruszyły z czterech odległych dzielnic w stronę Rynku. Ich marsz, a następnie zespolenie w centrum to poetycka metafora rodzącego się Wrocławia – mikrokosmosu Europy. W wydarzeniu wzięły udział setki wykonawców z Wrocławia i całej Polski. Wydarzenie było darmowe, otwarte (poza finałem na Rynku), zaprojektowane specjalnie z okazji obchodów ESK.

23.02.2016 **Koncert Ennia Morricone.**

Koncert był zorganizowany w Hali Stulecia. Słynnemu kompozytorowi towarzyszył dwuosobowy zespół chórzystów i członków orkiestry. Wydarzenie było płatne, kosztowne, w przestrzeni zamkniętej na około 5 tys. miejsc.

22–24.04.2016 **Wrocław stolicą literatury.**

Celebryci czytali w świątyniach fragmenty najnowszej współczesnej literatury światowej w ramach Europejskiej Nocy Literatury. Wydarzenie było darmowe, otwarte, ale z ograniczoną liczbą miejsc ze względu na lokalizację. Europejska Noc Literatury odbywa się od kilku lat.

---

4 D. Getz, S.J. Page, *Event Studies. Theory, Research and Policy for Planned Events*, wyd. 3, Routledge, Oxford 2016.

5 S. De Geus, G. Richards, V. Toepoel, *Conceptualisation and operationalisation of event and festival experiences: creation of an event experience scale*, „Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism” 3(16)/2016, s. 274–296.

6 Zob. J. Tuten, K. Westcott, D. Drews, B. White, N. Talisman, *Evaluating the effects of cultural event attendance: a qualitative approach*, „Juniata Voice” 2014, Bookend Seminar; D. Węziak-Białowolska, *Attendance of cultural events and involvement with the arts – impact evaluation on health and well-being from a Swiss household panel survey*, „Public Health” 139/2016, s. 161–169.

30.04–3.05.2016 Wrocław Europejską Stolicą Jazzu i Gitary.

Z okazji Światowego Dnia Jazzu miasto zamieniło się w wielką jazzową scenę: koncerty odbywały się w salach Narodowego Forum Muzyki i Impartu, na statkach i barkach. Zorganizowano także paradę jazzową, piknik na Pergoli z pojedynkiem big-bandów, nocne jam session w klubach i pubach i wiele innych wydarzeń. Finałowy koncert Thanks Jimi Festival w Hali Stulecia zakończył się Gitarowym Rekordem Guinnessa, który od lat należy do Wrocławia. Były to zróżnicowane wydarzenia, darmowe i płatne, w przestrzeniach zamkniętych i plenerze, festiwal i bicie rekordu od wielu lat organizowane we Wrocławiu.

10–12.06.2016 Półmetek i Flow.

Wielki miejski performance na Odrze i jej brzegach. Półmetek wydarzeń związanych z Europejską Stolicą Kultury uczczono wielkim plenerowym wydarzeniem *Flow*, ukazującym historię tworzenia, zniszczenia i odbudowy Wrocławia. W centrum wydarzeń performatywnych znalazły się Odra i okoliczne parki, budynki i mosty. Wieczorem odbył się koncert orkiestry z Czech, Niemiec, Polski i Izraela, która wykonała symfonię skomponowaną przez młodych kompozytorów z tych krajów. Towarzyszyły mu wideomapping i setki działań w sercu miasta. Wydarzenia miały charakter plenerowy, były otwarte, darmowe, zaprojektowane specjalnie z okazji ESK.

25.06.2016 Święto Wrocławia i jego gwiazda: David Gilmour i Leszek Moździerz.

Dzień św. Jana to coroczne święto miasta i mieszkańców. W 2016 roku uświetnił go koncert członka grupy Pink Floyd, gitarzysty rockowego Davida Gilmoura oraz polskiego kompozytora i pianisty jazzowego Leszka Moździerza. Temu niezwykłemu spotkaniu muzyków dwóch pokoleń i dwóch ekspresji muzycznych towarzyszyły trzy festiwale. Wydarzenie odbywało się w plenerze, było biletowane, odgrodzone od publiczności, która jednak stała blisko barierek.

21–31.07.2016 Tygiel artystyczny non stop.

Film i muzyka. Edycja specjalna T-Mobile Nowe Horyzonty, największego festiwalu filmowego, została poszerzona o program „Mistrzowie Kina Europejskiego”, czyli cykl przeglądów filmowych przedstawiający historię i różnorodność sztuki filmowej Starego Kontynentu. Zaprezentowano dzieła filmowe, które ukształtowały historię europejskiego kina, Nową Falę lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych oraz ich kontynuatorów, a także kino baskijskie. W ramach „Singing Europe” można było wziąć udział w spotkaniu kilkudziesięciu chórów z Europy, a podczas finałowego koncertu na stadionie miejskim nawet do nich dołączyć. Wydarzenia były zróżnicowane pod względem dostępności: festiwal był biletowany, odbywał się w kinie, a „Singing Europe” było biletowane, zorganizowane w otwartej przestrzeni stadionu. Festiwal filmowy od dawna odbywa się we Wrocławiu.

9–11.09.2016 Weekend wielkich wystaw.

Wrześniowy weekend z fotografią to jeden z najważniejszych festiwali fotograficznych w Polsce; obejmuje między innymi dwie wystawy. TIFF Festival odbył się pod hasłem „Rivers and Roads” i dotyczył podróży, migracji i problemów mobilności. Wydarzenie było otwarte, ale odbywało się w przestrzeniach zamkniętych galerii.

14.10–13.11.2016 **Międzynarodowa Olimpiada Teatralna.**

W październiku i listopadzie zorganizowano szereg wydarzeń z dziedziny teatru, sztuki, filmu, literatury i muzyki. Na międzynarodowym festiwalu teatralnym prezentującym osiągnięcia najwybitniejszych twórców z całego świata, Olimpiadzie Teatralnej, pojawili się goście z całego świata. W tym samym czasie na wszystkich scenach Wrocławia odbyły się spektakle w ramach Dolnośląskiej Platformy Teatru – festiwalu teatrów Wrocławia i Dolnego Śląska. Wydarzenia były biletowane, w przestrzeniach zaadaptowanych do celów teatralnych i w teatrach, zamknięte; Olimpiada Teatralna gościła we Wrocławiu z okazji ESK.

10.12.2016 **Europejskie Nagrody Filmowe.**

Podczas uroczystej gali wręczono Europejskie Nagrody Filmowe – najważniejsze wyróżnienia przyznawane na Starym Kontynencie. Ich ideą jest promocja kina europejskiego i europejskich twórców. Na wydarzenie obowiązywały zaproszenia, było ono zamknięte, organizowane w Narodowym Forum Muzyki, gościło we Wrocławiu z okazji ESK.

17.12.2016 **Niebo – ceremonia zamknięcia Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016.**

Ostatni weekend wydarzeń, zamykający wrocławskie święto kultury europejskiej, był jednocześnie ceremonią zamknięcia projektu Europejska Stolica Kultury Wrocław 2016. Odbył się wtedy jedyny spektakl realizowany nie w plenerze, a w Hali Stulecia, wystawiony dla tysięcy widzów. *Niebo* było połączeniem oraz podsumowaniem motywów i elementów trzech poprzednich projektów *Kwartet Flow*. Na wydarzenie obowiązywały darmowe wejściówki ze względu na ograniczoną liczbę miejsc, odbywało się ono w zamkniętej przestrzeni Hali Stulecia, zostało zaprojektowane specjalnie z okazji ESK.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wroclaw2016.pl/weekendy.

ODNOWIONE UCZESTNICTWO W KULTURZE – WIELOZMYŚLOWOŚĆ I RELACJOGENNOŚĆ

W ostatnich latach, dzięki wzmocnionym wysiłkom badaczy zajmujących się przekształceniami pola kultury w Polsce⁷, upowszechnia się nowy sposób konceptualizacji pojęcia uczestnictwa w kulturze. Do „remanentu” praktyk składających się na współczesne uczestnictwo w kulturze skłoniły badaczy następujące czynniki: zaobserwowanie procesu deinstytucjonalizacji kultury i rosnącej roli nieformalnych podmiotów jako kreatorów działań w obszarze kultury; utrata waloru autoteliczności kultury – staje się ona narzędziem osiągania celów politycznych, ekonomicznych, społecznych i innych; przekraczanie granic pomiędzy

---

⁷ R. Drozdowski, B. Fatyga, M. Filiciak, M. Krajewski, T. Szlendak, *Praktyki kulturalne Polaków*, dz. cyt.; A. Bachórz, K. Ciechorska-Kulesza, S. Czarnecki, M. Grabowska, J. Knera, L. Michałowski, K. Stachura, S. Szultka, C. Obracht-Prondzyński, P. Zbieranek, *Punkty styczne: między kulturą a praktyką (nie)uczestnictwa*, Instytut Kultury Miejskiej, Gdańsk 2014.

obszarem kultury (jego podmiotami, sposobami działania, odbiorcami) a tym, co ulokowane poza nim. Szczególnie ta trzecia obserwacja pobudziła do wyjścia poza skostniałe, nawykowe ujęcie kultury. Było ono niedostatecznie otwarte na nowe zjawiska o kulturowej genezie lub oddziałujące na sferę kultury, pojawiła się też konieczność przyjrzenia się nieuczestnictwu w kulturze, czyli praktykom kulturalnym osób, które nie korzystają z istniejącej oferty, co nie oznacza, że nie uczestniczą w kulturze.

Innym źródłem potrzeby przemyślenia pojęcia uczestnictwa w kulturze było dostrzeżenie faktu, iż wiele koncepcji stanowiących ukoronowanie badań nad kulturą powstało w latach sześćdziesiątych–osiemdziesiątych XX wieku, lecz nadal wykorzystuje się je do analiz socjologicznych i prowadzenia publicznych statystyk w tym obszarze. Z niedopasowania koncepcji uczestnictwa do zmienionej i wciąż zmieniającej się rzeczywistości wynika na przykład problem skupienia się w badaniach nad uczestnictwem w kulturze na emitowaniu i odczytywaniu znaczeń kosztem analizy doświadczeń zmysłowych. Odnowione rozumienie uczestnictwa w kulturze zwiększa wagę takiego podejścia, które nie może się obejść bez emocji czy wrażeń cielesnych.

Istotnym aspektem odnowionej koncepcji uczestnictwa w kulturze jest jego relacyjność (relacjogenność). Słowa tego używa się, by podkreślić, że być może najistotniejszym jego walorem jest współtworzenie sytuacji i rozumienie kultury jako dzieła zbiorowego⁸. To współtworzenie wynika zarówno z tego, że publiczność/audytorium odczytuje sytuacje jako otwarte, a więc – pozostawiające przestrzeń dla jej obecności i dowolnego zaangażowania, jak i z tego, że współcześnie obserwuje się zjawisko „społecznego przymusu emitowania wrażeń płynących z doświadczeń kulturowych”⁹, dzielenia się nimi i refleksją na ich temat, co sprzyja tworzeniu i uwalnianiu potencjału wydarzeń kulturalnych do generowania nowych więzi społecznych. Innymi słowy, relacjogenność to silna dyspozycja do kształtowania nowych (typów) więzi pomiędzy tymi, którzy czegoś doświadczyli. Jak podkreśla Tomasz Szlendak: „To dzieło jest «lepsze», które skuteczniej wiąże ludzi ze sobą, dzięki któremu jakość więzi jest wyższa. Jeżeli nie da się kogoś zarazić formami kultury, którymi my się zaraziliśmy, to więź z nim jest praktycznie niemożliwa”¹⁰.

DOŚWIADCZANIE I PRZEŻYWANIE WYDARZEŃ KULTURALNYCH

Badacze zajmujący się analizą doświadczenia wydarzeń kulturalnych zauważają, że nie ma zgody co do definicji wskazującej na jego istotę¹¹, a jedną z cech, która pojawia się w wielu opracowaniach, jest to, że stanowi ono przeciwieństwo rutyny i zwykłego życia¹².

8 M. Krajewski, *W kierunku...*, dz. cyt., s. 29–67.

9 T. Szlendak, *Wielozmysłowa kultura iwentu...*, dz. cyt., s. 84.

10 Tamże, s. 96.

11 A.R. Walls, F. Okumus, Y. Wang, D.J.-W. Kwun, *An epistemological view of consumer experiences*, „International Journal of Hospitality Management” 1(30)/2011, s. 10–21.

12 B.J. Pine, J.H. Gilmore, *Welcome to the experience economy*, „Harvard Business Review”, July–August 1998, s. 97–105.

Wyjątkowe, niezwykle wydarzenia ułatwiają krystalizowanie się doświadczeń (dzięki temu są one łatwiej uchwytnie empirycznie). Można je zdefiniować jako coś, co dzieje się w danym miejscu i czasie, jest splotem określonych okoliczności, czymś godnym uwagi¹³. Wydarzenia mają swój początek i koniec, a w przypadku planowanych z wyprzedzeniem program jest wcześniej podawany do wiadomości. Te planowane zwykle są też przypisane do określonego miejsca, choć nierzadko może nim być otwarta przestrzeń lub wiele przestrzeni jednocześnie. O tym, że jakieś wydarzenie jest specjalne, można mówić z dwóch perspektyw: organizatora i uczestnika. Dla organizatora jest to wydarzenie spoza „normalnego” programu, wymagające wysiłku organizacyjnego i/lub sponsorskiego. Dla uczestników wydarzenie specjalnie niesie doświadczenia wyjątkowe w tym sensie, że wychodzą one poza dostępną na co dzień pulę wyborów.

W badaniach Lea Jaga i Robina Shawa¹⁴ jako kryteria uznania wydarzenia za specjalne uczestnicy wskazali przede wszystkim: liczbę uczestników, międzynarodowy oddźwięk, poprawę lub wzmocnienie wizerunku gospodarza wydarzenia oraz swoje własne pozytywne doświadczenie. O tym, że wydarzenie ma taki charakter, może także świadczyć jego jednorazowość, jak również określony styl, realizacja jednocześnie wielu celów (na przykład społecznych, artystycznych, ekonomicznych), dobry odbiór przez różne kategorie widzów¹⁵.

Jak wskazuje Donald Getz¹⁶, ani funkcja, ani forma wydarzenia nie predeterminują charakteru jednostkowych doświadczeń nim wywołanych – są one wytwarzane i przypisywane wydarzeniom niezależnie od celu lub programu. Wydaje się jednak, że wydarzenia w specjalnych edycjach lub będące rodzajem kulminacji typowych praktyk kulturalnych dają możliwość przewidywania, jeśli nie treści finalnych doświadczeń, to przynajmniej sprecyzowanych oczekiwań publiczności¹⁷. Z powodów wskazanych przez Getza można przyjąć, że stworzenie typologii wydarzeń na podstawie charakteru dostarczanych przez nie doświadczeń jest bardzo trudne, ponieważ ich spektrum jest ogromne. Stąd też sugestia autora, z którą należy się zgodzić, że celowe jest badanie charakteru doświadczenia uczestnictwa w specjalnych wydarzeniach w paradygmacie jakościowym, konstruktywistycznym i w podejściu fenomenologicznym.

Istotnym aspektem wyjątkowości doświadczenia jest interakcja z innymi osobami, poczucie wspólnotowej więzi¹⁸, budowanej również na gruncie wiedzy, kto w wydarzeniu uczestniczy, a kto jest z niego wyłączonej. Zakreślanie granic może polegać na biletowaniu, fizycznym zaznaczeniu przestrzeni zajmowanej

13 D. Getz, S.J. Page, *Event Studies...*, dz. cyt.

14 L. Jago, R. Shaw, *Consumer perceptions of special events: a multi-stimulus validation*, „Journal of Travel and Tourism Marketing” 4(8)/1999, s. 1–24.

15 D. Getz, *Event Management and Event Tourism*, wyd. 2, Cognizant, New York 2005.

16 D. Getz, S.J. Page, *Event Studies...*, dz. cyt.

17 K. Kajdanek, E. Banaszak, M. Błaszczuk, J. Pluta, *Specjalne weekendy ESK. Raport podsumowujący*, Uniwersytet Wrocławski, Urząd Miasta Wrocławia, Biuro Festiwalowe Impart 2016, Wrocław 2017, http://www.repozytorium.uni.wroc.pl/dlibra/docmetadata?id=79701&from=&dirids=85&ver_id=&lp=1&QI=1 (1 grudnia 2017).

18 E.-K. Ahola, *How is the concept of experience defined in consumer culture theory? Discussing different frames of analysis*, „Kultuttajatutkimus. Nyt” 1/2005, s. 91–98.

przez wydarzenie lub poprzez narzucenie albo wytworzenie zachowań i działań wskazujących na gotowość doświadczenia wydarzenia i pozwalających odróżnić przygotowanych od nieprzygotowanych¹⁹. Wreszcie w procesie interakcji wytwarzają się także skłonność do skupienia lub rozpraszania uwagi oraz nastroj i pejzaż emocjonalny towarzyszące wydarzeniu.

BADANIE UCZESTNICTWA W WEEKENDACH SPECJALNYCH ESK

W badaniach uczestnictwa w weekendach specjalnych ESK posłużono się skalą doświadczenia wydarzeń²⁰ opracowaną przez badaczy skandynawskich. Celem były operacjonalizacja i uchwycenie idei doświadczenia wydarzeń (*event experience*) oraz dostarczenie danych empirycznych w obszarze wiedzy, który dotąd był zagospodarowany głównie przez badaczy zainteresowanych ekonomicznymi efektami wydarzeń lub motywacjami do odwiedzania miejsc atrakcyjnych turystycznie.

Szczególne znaczenie ma pytanie o to, jakim doświadczeniem było uczestnictwo w wydarzeniach weekendów specjalnych ESK, a zwłaszcza – w których z nich dostrzeżono wielozmysłowe oddziaływanie oraz potencjał relacjogenności. Dodatkowo istotne jest, czy wybrane cechy położenia społeczno-demograficznego lub inne cechy charakteryzujące publiczność/uczestników porządkują sposób oddziaływania wydarzeń.

Skala składa się z twierdzeń, które można podzielić na odnoszące się bezpośrednio do przeżyć, refleksji, czynnego zaangażowania i doświadczenia nowości. Respondentów proszono o określenie, w jakim stopniu (od 1 do 5) zgadzają się z zaproponowanymi twierdzeniami w odniesieniu do badanego wydarzenia (tabela 2.).

W części empirycznej zaprezentowano analizę wyników dla każdej z czterech skal z wykorzystaniem średnich i średniej standaryzowanej. Uwzględniono przede wszystkim punkty 1.5 i 2.5 oraz odpowiedzi na pytanie, z kim najczęściej uczestniczyło się w wydarzeniu, odnoszące się do potencjału relacjogenności, a także 3.4, które nawiązywało do wielozmysłowości wydarzeń kulturalnych. Wyniki uporządkowano według weekendów specjalnych (i ich emblematycznych wydarzeń) oraz ze względu na takie cechy badanych, jak: płeć, wiek, wykształcenie, sytuacja ekonomiczna oraz całościowa ocena wydarzenia.

Zasadniczą trudnością metodologiczną w badaniu było to, że publiczność i uczestnicy wielu wydarzeń weekendów specjalnych tworzyli zbiorowości tymczasowe i ulotne, wchodzili w rolę publiczności/uczestnika i z niej wychodzili, jeśli wydarzenie było długotrwałe. W wydarzeniach, którymi się interesowali, niejednokrotnie brało udział wiele tysięcy osób, w różnym stopniu pochłoniętych prezentowanymi treściami. Złożony kontekst uczestnictwa w weekendach wykracza poza prostą i nieco mylącą formułę publiczności jako audytorium wydarzenia.

¹⁹ Interesującym przykładem takiego zakreślania granic było rozdanie w dniu otwarcia ESK uczestnikom czterech pochodów Duchów plastikowych peleryn w odmiennych kolorach. Wewnątrz pochodów bardzo wiele osób założyło peleryny i prosiło o nie wolontariuszy – osoby bez peleryn postrzegano jako nieuczestników. Kiedy wszystkie pochody spotkały się na wrocławskim Rynku, ich uczestnicy identyfikowali się jako współtwórcy poszczególnych pochodów po kolorach peleryn.

²⁰ S. De Geus, G. Richards, V. Toepoel, *Conceptualisation and operationalisation...*, dz. cyt., s. 274–296.

Tab. 2. Twierdzenia składające się na skalę doświadczania wydarzeń

Skala przeżycia	Skala refleksji	Skala czynnego zaangażowania	Skala doświadczania nowości
Czy biorąc udział w wydarzeniu lub po jego zakończeniu:	Czy wydarzenie w trakcie lub po jego zakończeniu:	Czy biorąc udział w wydarzeniu:	W jakim stopniu zgadza się Pan/Pani z poniższymi stwierdzeniami:
1.1. odczuwał/odczuwała Pan/Pani ekscytację, wzruszenie, radosne podniecenie?	2.1. próbował/próbowała Pan/Pani sobie wyjaśnić, samodzielnie zinterpretować?	3.1. był/była Pan/Pani aktywny/aktywna, ożywiony/ożywiona?	4.1. mam wrażenie, że główne wydarzenie weekendu było czymś odmiennym od innych wydarzeń kulturalnych
1.2. naładował/naładowała się Pan/Pani pozytywną energią?	2.2. pobudziło Pana/Panią do przemyśleń, refleksji?	3.2. był/była Pan/Pani biernym obserwatorem?	4.2. biorąc udział w głównym wydarzeniu, doświadczyłem/doświadczyłam czegoś nowego, wcześniej sobie nieznanego
1.3. doświadczył/doświadczyła Pan/Pani szczególnego, wyjątkowego nastroju?	2.3. było dla Pana/Pani inspirujące?	3.3. poczuł/poczuła Pan/Pani, że wyzwoliły się w Panu/Pani zapał, inicjatywa lub kreatywność?	4.3. biorąc udział w głównym wydarzeniu, miałem/miałam poczucie oderwania od normalnego, codziennego życia
1.4. miał/miała Pan/Pani poczucie uczestnictwa w wyjątkowym zdarzeniu?	2.4. sprawiło, że dowiedział/dowiedziała lub nauczył/nauczyła się Pan/Pani czegoś nowego?	3.4. zaangażował/zaangażowała Pan/Pani różne zmysły?	4.4. główne wydarzenie było czymś szczególnym, wyjątkowym
1.5. chciał/chciała podzielić się Pan/Pani swoimi wrażeniami z innymi (opowiedzieć, pokazać zdjęcia itp.)?	2.5. skłoniło Pana/Panią do podzielenia się swoimi refleksjami na temat tego wydarzenia z innymi?		

Źródło: opracowanie własne na podstawie: S. De Geus, G. Richards, V. Toepoel, *Conceptualisation and operationalisation...*, dz. cyt.

Ze wskazanych przyczyn niemożliwe było poprowadzenie badania na przykład w sugerowanej przez Donalda Getza perspektywie fenomenologicznej, tym bardziej że jedynym efektywnym sposobem dotarcia do części publiczności było wykorzystanie ankiety internetowej – metody pasywnej, w której pomiar następuje bez aktywnego uczestnictwa osoby zadającej pytania. W efekcie całorocznych pomiarów uzyskano odpowiedzi od 5546 respondentów²¹, przy czym ich liczba zmieniała się przy poszczególnych pytaniach ze względu na to, że niektóre z nich były filtrujące, lub z powodu rezygnacji z wypełniania ankiety. Choć nie można wyników badań nad uczestnikami weekendów specjalnych uznać za reprezentatywne dla wrocławian lub populacji wszystkich uczestników/publiczności ESK, to są one wewnętrznie spójne, a w wielu aspektach pokrywają się z wynikami uzyskanymi w badaniach reprezentatywnych prowadzonych metodą CATI²².

DOŚWIADCZANIE WYDARZEŃ WEEKENDÓW SPECJALNYCH ESK

Porównanie uzyskanych wyników (tabela 3.) dla poszczególnych skal ujawnia, że najsilniej zaznaczającym się aspektem doświadczania wydarzeń kulturalnych jest ich oddziaływanie na przeżycia i emocje oraz na odczucie nowości wydarzenia. Mniejsze znaczenie ma oddziaływanie na aspekt poznawczy, tj. refleksję. Analizowane wydarzenia najsłabiej sprawdziły się jako aktywatory zaangażowania przełamujące tradycyjny podział na nadawcę i odbiorcę treści kulturowych.

Jednocześnie widoczne jest duże zróżnicowanie wydarzeń ze względu na ich oddziaływanie na poszczególne komponenty doświadczenia, co należy wiązać z ich odmiennym charakterem związanym z tym: czy były przygotowane specjalnie z okazji projektu ESK i nie miały swoich wcześniejszych (nawet skromnych) edycji; czy lokowały się w dziedzinach lepiej lub słabiej znanych uczestnikom i publiczności, którzy wiedzieli, czego mogą się spodziewać; do jakich kategorii publiczności były adresowane; czy się udały pod względem organizacyjnym itd. Pod każdym analizowanym względem do wydarzeń najsilniej oddziałujących na publiczność można zaliczyć przygotowane specjalnie w ramach projektu ESK koncerty wielkich gwiazd muzyki – Ennia Morricone i Davida Gilmoura. Oba były trudno dostępne z uwagi na ogromne zainteresowanie i względnie niewielką pulę (drogich) biletów, co z pewnością sprzyjało budowaniu poczucia wyjątkowości doświadczenia u tych osób, które się na koncertach znalazły. Reklamowano je jako unikatowe i jednorazowe, a jednocześnie – jako koncerty muzyczne – były one czymś oswojonym i nieryzykownym. Innym wartym uwagi wydarzeniem była Olimpiada Teatralna – w opinii uczestników badania wydarzenie fenomenalnie pobudzające do refleksji. Ten rezultat można tłumaczyć niszową ofertą

²¹ Wśród odpowiadających było mniej mężczyzn (42 procent), osób do 16. roku życia (1,2 procenta) i po 46. roku życia (11 procent), mających dzieci na utrzymaniu (25 procent), dominowały osoby z wykształceniem wyższym (75 procent), wrocławianie (75 procent) oraz osoby określające swoją sytuację ekonomiczną jako średnią (80 procent).

²² J. Pluta, E. Banaszak, M. Błaszczak, K. Kajdanek, *Uczestnictwo w kulturze w perspektywie Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. Raport z badań CATI z udziałem mieszkańców Wrocławia i województwa dolnośląskiego*, Uniwersytet Wrocławski, Urząd Miasta Wrocławia, Biuro Festiwalowe Impart 2016, Wrocław 2017, <http://repozytorium.uni.wroc.pl/dlibra/docmetadata?id=79697&from=pubindex&dirids=96&lp=56> (1 grudnia 2017).

Olimpiady Teatralnej (wiele spektakli wywodziło się spoza głównych nurtów teatru) i wysokimi kompetencjami uczestników, z których duża część była profesjonalnie związana z teatrem.

Tab. 3. Średnia standaryzowana (z-score std)** poszczególnych wymiarów skali w podziale na wydarzenia

Rodzaj weekendu specjalnego	Skala przeżycia (z-score) śr. = 2,18 pkt = 0 std	Skala refleksji (z-score) śr. = 2,06 pkt = 0 std	Skala czynnego zaangażowania (z-score) śr. = 1,93 pkt = 0 std	Skala nowości (z-score) śr. = 2,13 pkt = 0 std
<i>Przebudzenie</i> – otwarcie	-0,45	-0,33	-0,37	-0,38
Koncert E. Morricone	0,86	0,75	0,90	0,76
Europejska Noc Literatury*	0,62			0,52
Europejska Stolica Jazzu i Gitar*	0,40			0,23
<i>Flow</i>	0,44	0,49	0,40	0,54
Koncerty czerwcowe	0,88	0,65	0,92	0,72
Tygiel artystyczny non stop	0,22	0,33	0,14	0,25
Weekend wielkich wystaw	-0,57	-0,47	-0,76	-0,68
Olimpiada Teatralna	0,48	1,00	0,65	0,32
<i>Niebo</i> – zamknięcie	-0,18	0,09	-0,09	-0,23
Ogółem	0,00	0,00	0,00	0,00

* W przypadku pomiarów wydarzeń, w których nie uwzględniono wszystkich twierdzeń z danej skali, pozostawiono puste miejsca. Szczegółowe wyniki dla analizowanych twierdzeń zawarto w dalszej części opracowania.

** Wartości określają, o ile jednostek odchylenia standardowego podane wyniki dla weekendów odchylają się od średniej arytmetycznej w próbie, która wynosi 0 std. Wartości dodatnie std oznaczają wynik powyżej średniej dla całej próby, wartości ujemne – poniżej średniej.

Wydarzeniem ocenionym zdecydowanie najgorzej pod względem zaoferowanych doświadczeń był weekend fotografii, o którym niewiele wiadomo w sensie badawczym, ponieważ w badaniu na jego temat wzięło udział tylko kilka osób, oraz *Przebudzenie* – oceniona jako katastrofa organizacyjna i artystyczna ceremonia otwarcia ESK.

Porównanie zróżnicowania doświadczeń dotyczących wydarzeń tworzących weekendy specjalne ESK Wrocław 2016 ujawnia prawidłowości powiązane z niektórymi badanymi cechami położenia społeczno-demograficznego (tabela 4.).

Tab. 4. Średnia standaryzowana (z-score std)* poszczególnych wymiarów skali względem cech położenia społeczno-demograficznego

Badana kategoria		Skala przeżycia	Skala refleksji	Skala zaangażowania	Skala nowości
Płeć	Kobieta	0,08	0,07	0,06	0,07
	Mężczyzna	-0,11	-0,09	-0,07	-0,09
Wiek	16 lat lub mniej	0,67	0,63	0,86	0,69
	17–24 lata	0,23	0,21	0,21	0,22
	25–35 lat	-0,14	-0,15	-0,14	-0,14
	36–45 lat	-0,03	0,01	-0,01	-0,05
	46–55 lat	0,17	0,15	0,11	0,16
	56–65 lat	0,16	0,24	0,21	0,23
	66 lat i więcej	-0,13	-0,10	-0,10	-0,04
Wykształcenie	Podstawowe lub gimnazjalne	0,42	0,31	0,47	0,39
	Zawodowe	0,31	0,38	0,61	0,46
	Średnie	0,22	0,16	0,19	0,23
	Wyższe	-0,07	-0,05	-0,07	-0,07
Sytuacja ekonomiczna	Żyje mi się bardzo biednie, nie starcza nawet na podstawowe potrzeby	-0,20	-0,32	-0,32	0,07
	Żyje mi się skromnie, muszę na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować	0,02	0,08	0,12	0,08
	Żyje mi się średnio, starcza na co dzień, ale muszę oszczędzać na poważniejsze zakupy	0,07	0,05	0,07	0,07
	Żyje mi się dobrze, stać mnie na wiele bez specjalnego oszczędzania	-0,03	-0,02	-0,05	-0,04
	Żyje mi się bardzo dobrze, mogę sobie pozwolić na pewien luksus	-0,19	-0,14	-0,16	-0,17
Ocena wydarzenia	Zupełnie mi się nie podobało	-1,27	-0,83	-0,94	-1,06
	2	-1,00	-0,69	-0,80	-0,90
	3	-0,54	-0,45	-0,48	-0,51
	4	-0,22	-0,25	-0,24	-0,19
	5	0,23	0,00	0,08	0,17
	6	0,65	0,44	0,55	0,59
	Bardzo mi się podobało	0,95	0,92	1,03	0,87

* Wartości z-score std = 0 zgodnie z opisem w tabeli 2.

Doświadczenia wyniesione z uczestnictwa w wydarzeniach przez kobiety są przez nie oceniane pozytywniej, szczególnie w zakresie zaangażowania emocjonalnego i przeżyć. Odwrotnie jest w przypadku mężczyzn, którzy we wszystkich aspektach oceniają swoje doświadczenia gorzej, a szczególnie pod względem dostarczonych emocji i wzruszeń.

Sposób doświadczenia wydarzeń ze względu na przynależność do kategorii wiekowej nie ujawnia prostych prawidłowości. Jakość doświadczenia we wszystkich aspektach jest najwyższa u najmłodszych (16 lat i mniej). Być może jest to efektem większej otwartości na doświadczenia i młodzieńczego entuzjazmu towarzyszącego uczestnictwu. Już w kategorii 25–34 lata i 36–45 lat oceny spadają poniżej średniej dla całej próby, co można wiązać z większymi oczekiwaniami i (niespełnionymi) aspiracjami. Oceny doświadczeń wzrastają powyżej średniej w dwóch kolejnych kategoriach wiekowych osób, które – jak wynika z innych badań²³ – są bardzo lojalnymi wobec organizatora uczestnikami i recenzentami ESK, by w najstarszej ponownie spaść.

Bardzo wyraźny związek można zaobserwować pomiędzy sposobem doświadczenia wydarzeń a wykształceniem. Weekendy specjalne ESK wywoływały tym intensywniejsze i pozytywniejsze doświadczenia, im niższy był poziom wykształcenia uczestników badań (z wyjątkiem silniejszego poczucia zaangażowania i odczucia nowości w przypadku osób z wykształceniem zawodowym). Osoby z wykształceniem średnim miały wrażenia pozytywniejsze niż średnia dla całej próby, choć w mniejszym stopniu niż osoby z wykształceniem podstawowym lub zawodowym. Osoby z wykształceniem wyższym gorzej niż pozostałe – i poniżej średniej dla próby – odebrały doświadczenia zapośredniczone przez wydarzenia specjalne ESK.

Inną klarowną tendencję w doświadczeniu wydarzeń ESK dostrzega się przy porównaniu kategorii subiektywnie ocenianego dochodu. Gorszą ocenę doświadczeń wystawiają weekendom specjalnym osoby najgorzej i najlepiej oceniające swoją sytuację materialną. Najbardziej zadowoleni z doświadczenia tych wydarzeń są ci, którzy żyją skromnie (szczególnie dobrze oceniają doświadczenia w zakresie swojego czynnego zaangażowania w wydarzenia i doświadczenia nowości), oraz ci, którym żyje się średnio (należą do najbardziej zadowolonych z wyniesionych przeżyć i emocji oraz z poczucia zaangażowania).

Sposób doświadczenia wydarzeń jest też zwrotnie powiązany z tym, jak się je ocenia całościowo. Im gorsza całościowa ocena wydarzenia, tym mniejsze poczucie, że wydarzenie przyniosło określone doświadczenia (na ocenę wpływa też brak tych doświadczeń). Poniżej średniej dla próby oceniają swoje doświadczenia nawet ci, którzy wydarzeniu wystawili ocenę środkową (4 – częściowo się nie podobało, a częściowo się podobało). Dopiero oceniający wydarzenie na 5–7 punktów tworzą kategorię, która wyniosła z wydarzenia ważkie przeżycia, refleksje, odczuła zaangażowanie i nowość tego, w czym wzięła udział. Niezadowoleni z wydarzeń najgorzej ocenili sferę doświadczeń emocjonalnych. Najlepiej oceniający wydarzenie szczególnie chwalili obszar dający możliwość osobistego zaangażowania.

²³ Tamże.

WIELOZMYŚLOWOŚĆ I RELACJOGENNOŚĆ WYDARZEŃ SPECJALNYCH ESK

Na skali czynnego zaangażowania w wydarzenie możliwość włączenia różnych zmysłów uplasowała się na drugim miejscu od końca, co wyraźnie pokazuje, że ten aspekt oddziaływania weekendów specjalnych ESK trudno uznać za sukces. Wśród wyróżniających się pod tym względem wydarzeń znalazły się koncerty Davida Gilmoura i Ennia Morricone oraz Olimpiada Teatralna (tabela 4.). Wydaje się, że w przypadku pierwszych dwóch ich bardzo wysoka ocena rzutu na pozytywne postrzeganie wszystkich aspektów wydarzenia na skali doświadczenia. Jest to przypuszczenie, dlatego szczególnie cenne byłoby posłużenie się metodami badań jakościowych i lepsze rozpoznanie treści tego doświadczenia, nieuchwytnego w oglądzie ilościowym, a także pełniejsze zrozumienie, w jaki sposób w trakcie koncertu oddziaływały zmysły (w tym węchu i dotyku) oraz jak to się przełożyło na całościowy odbiór wydarzenia. Istotne byłoby także odnalezienie odpowiedzi na pytanie, dlaczego wydarzenia, które w założeniu miały angażować wiele zmysłów, jak na przykład *Przebudzenie*, zostały tak nisko ocenione. Można zaryzykować hipotezę, że nie chodziło o to, iż zmysły nie zostały pobudzone, lecz o to, że nie nastąpiła bardzo oczekiwana kulminacja zebranych wrażeń z powodu nieudanego finału ceremonii na Rynku, który można opisać w kategoriach przebranego rytuału²⁴.

Wielozmysłowe doświadczanie wydarzeń okazało się domeną raczej kobiet niż mężczyzn. Najmłodszy uczestnicy byli na nie otwarci dużo bardziej niż badani z pozostałych kategorii wiekowych, a szczególnie interesujące okazały się osoby w wieku 25–35 lat, oceniający wielozmysłowość wydarzeń poniżej średniej dla całej próby. Czy to kategoria najbardziej wyrobiona i z tego powodu mająca najtrudniejsze do zaspokojenia oczekiwania? A może zamknięta na tego typu doświadczenia? Dostrzeżenie i doświadczenie wielozmysłowości obniżają się wraz ze spadkiem poziomu wykształcenia, choć ciekawym wyjątkiem są osoby z wykształceniem zawodowym. Można odnieść wrażenie, że dla nich weekendy specjalne były czymś poruszającym i wykraczającym poza znany, ustalony porządek świata, czemu chętnie dali wyraz w badaniach. Omawiany aspekt wydarzeń nie został dostrzeżony przez osoby najuboższe i najlepiej sytuowane – być może w obu tych grupach powodem był rodzaj samowykluczenia z doświadczenia wskutek niedopasowania odbieranych treści do oczekiwań i aspiracji. Na odczucie wielozmysłowości jednoznacznie wpływała ocena wydarzenia – im była wyższa, tym silniejsze okazywało się odczucie pobudzenia wielu zmysłów.

Potencjał relacjogenności wydarzeń, uchwycony za pomocą dwóch twierdzeń, był najwyżej ocenianym wymiarem na skalach przeżycia i refleksji. Na skali przeżycia pozytywnie odznaczały się trudno dostępne i udane koncerty (Ennia Morricone, Davida Gilmoura), a negatywnie *Przebudzenie*. Na skali refleksji potencjał relacjogenności wykazał weekend Olimpiady Teatralnej, co należy łączyć z charakterem jego publiczności – sprofesjonalizowanej, wyjątkowo kompetentnej w odbiorze treści kultury, praktykującej (także zawodowo) dzielenie się refleksjami z innymi.

²⁴ Tamże, s. 5–6.

Tab.5. Średnia standaryzowana (z-score std)* twierdzeń ilustrujących wielozmysłowość oraz potencjał relacyjności wydarzeń weekendów specjalnych ESK

Badana kategoria		Czy w trakcie wydarzenia (lub po jego zakończeniu)		
		zaanga- żował/ zaanga- żowała Pan/Pani różne zmysły?	chciał/chciała podzielić się Pan/Pani swo- imi wrażenia- mi z innymi (opowiedzieć, pokażać zdję- cia itp.)?	było coś, co skłoniło Pana/ Panią do podzie- lenia się swoimi refleksjami na temat tego wydarzenia z innymi?
Rodzaj weekendu	<i>Przebudzenie</i> – otwarcie	-0,36	-0,26	-0,17
	Koncert E. Morricone	0,76	0,48	0,48
	Europejska Noc Literatury	0,00	0,37	0,00
	Europejska Stolica Jazzu i Gitary	0,38	0,21	0,00
	<i>Flow</i>	0,50	0,28	0,26
	Koncerty czerwcowe	0,77	0,46	0,28
	Tygiel artystyczny non stop	0,26	0,08	-0,07
	Weekend wielkich wystaw	-1,11	0,19	-0,83
	Olimpiada Teatralna	0,51	0,26	0,66
	<i>Niebo</i> – zamknięcie	0,11	0,05	0,17
	Kobieta	0,04	0,06	0,07
	Mężczyzna	-0,05	-0,07	-0,08
Wiek	16 lat lub mniej	0,63	0,39	0,33
	17–24 lata	0,19	0,15	0,07
	25–35 lat	-0,13	-0,09	-0,06
	36–45 lat	0,00	-0,01	0,00
	46–55 lat	0,09	0,14	0,12
	56–65 lat	0,19	0,07	0,18
	66 lat i więcej	0,07	-0,17	-0,14
Wykształ- cenie	Podstawowe lub gimnazjalne	0,36	0,24	0,23
	Zawodowe	0,53	0,05	-0,04
	Średnie	0,18	0,16	0,03
	Wyższe	-0,06	-0,05	-0,01
Sytuacja ekonomiczna	Żyje mi się bardzo biednie, nie starcza nawet na podstawowe potrzeby	-0,44	-0,32	-0,19
	Żyje mi się skromnie, muszę na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować	0,13	-0,04	-0,06
	Żyje mi się średnio, starcza na co dzień, ale muszę oszczędzać na poważniejsze zakupy	0,08	0,06	0,03
	Żyje mi się dobrze, stać mnie na wiele bez specjalnego oszczędzania	-0,06	-0,02	0,00
	Żyje mi się bardzo dobrze, mogę sobie pozwolić na pewien luksus	-0,12	-0,17	-0,03
Ocena wydarzenia	Zupełnie mi się nie podobało	-0,84	-0,91	-0,46
	2	-0,73	-0,63	-0,36
	3	-0,43	-0,23	-0,25
	4	-0,22	-0,09	-0,09
	5	0,11	0,16	0,01
	6	0,50	0,40	0,23
	Bardzo mi się podobało	0,85	0,60	0,48

* Wartości z-score std = 0 zgodnie z opisem w tabeli 2.

Różnice między płciami w aspekcie relacyjności zaznaczają się wyraźniej niż w przypadku wielozmysłowości, choć zachowana jest prawidłowość, że kobiety chętniej (powyżej średniej) niż mężczyźni dzielą się refleksjami i wrażeniami utrwalonymi na przykład na zdjęciach.

Relacyjność wydarzeń w różnych kategoriach wiekowych była ogólnie słabiej odbierana niż wielozmysłowość. Najsilniej odczuły ją dwie najmłodsze kategorie wiekowe, do 24. roku życia. Na tym tle interesująca jest kategoria 46–55 lat, ponieważ należące do niej osoby jako jedyne silniej odczuły przymus dzielenia się wrażeniami niż wielozmysłowością wydarzeń i w ich przypadku był on niemal tak duży jak u osób w wieku 17–24 lata. Może to być efekt chęci podzielenia się nietypową formą uczestnictwa z innymi osobami, z jakiegoś powodu nieuczestniczącymi w wydarzeniu (Dziećmi? Znajomymi?). Pokazywanie wrażeń utrwalonych na przykład na zdjęciach jest szczególnie istotnym (o wartościach powyżej średniej dla próby) składnikiem doświadczenia dla osób z wykształceniem podstawowym, nieco spada w grupie badanych z wykształceniem zawodowym, a ponownie rośnie u osób z wykształceniem średnim; jedynie wśród osób z wykształceniem wyższym jest niższe niż średnia dla całej próby. Czy wynika to z poczucia braku potrzeby dzielenia się, czy też z oszacowania, że treść wrażenia nie jest wystarczająco atrakcyjna dla potencjalnych odbiorców jako baza do nawiązania relacji? Dzielenie się refleksjami, wnioskami, narracją o wydarzeniu i o sobie w wydarzeniu jako podstawa relacyjności wydarzeń kształtuje się podobnie, wyjątkiem jest wyraźnie niższy wynik wśród osób z wykształceniem zawodowym. Czy niechęć do dzielenia się refleksjami wynika z braku leksykonu do opowiadania o kulturze? Wśród osób z wyższym wykształceniem lepiej oceniono potencjał relacyjności wydarzeń realizowany poprzez rozmowy o wydarzeniu niż tylko poprzez pokazywanie zdjęć. Sytuacja ekonomiczna oraz całościowa ocena wydarzeń wpływają na relacyjność podobnie jak w przypadku wielozmysłowości.

PODSUMOWANIE

Uzyskane wyniki pokazują zróżnicowane natężenie efektów w poszczególnych aspektach oceny wydarzeń tworzących doświadczenie weekendów specjalnych (najmocniej zaznaczył się aspekt pobudzenia przeżyć) oraz ujawniają prawidłowości w sposobie doświadczenia badanych wydarzeń, właściwe specyficznym kategoriom społecznym, które wyróżniono ze względu na: płeć (mocniejsze doświadczenie wydarzeń przez kobiety), wiek (sinusoidalność doświadczenia od najmłodszych do najstarszych kategorii wiekowych), wykształcenie (odwrotna zależność intensywności doświadczenia od poziomu wykształcenia z interesującymi efektami w kategorii wykształcenia zawodowego), sytuację ekonomiczną (słabsze doświadczenie osób bardzo ubogich i bardzo zamożnych) oraz całościową ocenę zadowolenia z wydarzenia (silnie liniowo wpływającą na doświadczenie).

„Końmi pociągowymi” doświadczenia weekendów specjalnych były przede wszystkim koncerty Ennia Morricone i Davida Gilmoura, elitarne z powodu ceny i liczby dostępnych biletów, jednorazowe w programie ESK, choć będące jednymi z kilku podczas tras koncertowych artystów, były to zamknięte wydarzenia

o silnie zakreślonych granicach uczestnictwa/nieuczestnictwa i tradycyjne w zakresie przypisania ról nadawcy oraz odbiorcy. Podobną rolę odegrała Olimpiada Teatralna (właściwie seria wydarzeń pod takim szyldem). Było to wydarzenie z innego porządku niż koncerty: elitarne ze względu na charakter przekazywanych treści, objęte ryzykiem samowykluczenia potencjalnych uczestników ze względu na niskowy, wewnątrzśrodowiskowy przepływ informacji o wydarzeniu i wymagane kompetencje. W rezultacie te dwie kategorie wydarzeń wywoływały odmienne efekty, uchwycone w różnych wymiarach skali: koncerty – w zakresie przeżycia, a przedstawienia teatralne – w zakresie refleksji.

Ze względu na zastosowaną metodę nie udało się uzyskać jakościowego wglądu w szczegółowe treści oraz proces tworzenia doświadczenia, szczególnie w interakcji z innymi osobami, a nie tylko otoczeniem wydarzenia. Osiągnięcie tego wymagałoby zastosowania zaleceń metodologicznych Donalda Getza, co otworzyłoby interesujące pole do dalszych poszukiwań badawczych.

EXPERIENCE AND RELATIOGENICITY OF CULTURAL EVENTS AT THE SPECIAL WEEKENDS OF THE EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE (ECC) WROCLAW 2016

The article utilises results of the ECC Wrocław 2016 evaluation. Specifically, so-called special weekends were assessed to gauge the content and diversity of experiencing within cultural events, with a special emphasis on the aspect of multi-sensuality and relatiogenicity of such activities. The analysis is conducted in accordance to the renewed understanding of the participation in culture. The results show that the most significant feature of the culture experiencing is its influence on personal feelings and emotions, whilst the impact of the culture experiencing is less prominent on the cognitive trait concerned with personal reflections. Additionally, the content of experiencing varies between events and depends on attributes such as gender, age, education level, perceived financial condition and the overall rating of an event.